

“Muhteşem Yüzyıl”ın Düşündürdükleri

52 ülkede 200 milyon insan tarafından üç buçuk yıl boyunca ilgiyle izlenen “Muhteşem Yüzyıl” film dizisinden, kendi tarihimize ilişkin çıkarılacak en önemli ders, tek kişi hükümrانlığının çok yönlü acılara ve felakete yol açtığı ve Osmanlı Hanedanlığı'nın giderek Türk kimliğinden tamamen kopmasıdır.

Hiç kuşkusuz “Muhteşem Yüzyıl” son derece başarılı bir dizi film yapımı olmuştur. Türk film sanatının böylece bir çok ülkede tanınmasına da büyük katkı sağlamıştır. Osmanlı hayranlarının bu diziyi istemediklerini ayrıca sanatı da kendi beğenisine göre dizayn etmeyi deneyen başbakan Erdoğan'ın eleştirilerine uğradığını biliyoruz. Çünkü Osmanlı İmparatorluğunun bu en görkemli dönemi ve “en büyük padişahı” hakkında, seyredenleri çoğu kez hayrete, şaşkınlığa ve öfkeye düşürecek bilgiler ve durumlar göz önüne serildi. Okuduğumuz tarihle tamamen çelişen, bilmediğimiz olaylar, sahneler ve detaylar akıllarda kalabilecek biçimde bu dizi sayesinde günışığına çıkarıldı. Bu da Osmanlı Hanedanlığına hayranlık ve övgüyle bakan ve hatta ellerinden gelse günümüz için bile o dönemi geriye getirmek isteyenlerin tepkisine neden oluyordu.

Dizinin göstererek öğrettikleri ve alınabilecek dersler

Selçuklu Türklerinin devamı olan Osmanlı Hanedanlığı, Osman beyin oğlu Orhan beyden başlayarak padişahların büyük çoğunluğu, Türk olmayan (Rum, Bulgar, Arnavut, Ukrayna vb.) eşlerle evlendiler. Hürrem Sultan örneğinde gördüğümüz gibi, ailesi savaş esnasında Türkler tarafından öldürülüp saraya cariyeye getirilmiş ve Kanunu Süleyman'ın eşi olmuştu. Padişahlar üzerinde büyük etkinlikleri olan eşlerin tek amacı, kendi çocuklarının tahta çıkmasını sağlamaktı. Bunun içinse kardeş katliamı da dahil her yolu mubah görüyorlardı.

Çok uluslu, çok kültürlü ve çok dinli olmasına karşın, Osmanlı Devletinde belirleyici olması gereken yönetici Türk kimliği söz konusu değildi. Devleti yöneten paşalar, sadrazamlar ve vezirler Türk olmayan etnik kökenli kişilerdi. Tıpkı Osmanlı ordusunu oluşturan yeniçeriler gibi.

Avrupa Krallık sistemlerinin aksine, Osmanlı Devlet sistemindeki en belirgin kuralsızlık, tahta kimin çıkacağı bir düzene bağlanmadığından, tahta aday olan erkek çocuğun diğer erkek kardeşlerini öldürtmesi adeta zorunluluk olmuştu. “Muhteşem Yüzyıl”da bu acı ve korkunç evlat ve kardeş katliamını örnekleriyle gördük.

Padişahların yazı dili Arap alfabesi ve edebiyatı daha çok farsça idi. Tüm bu nedenlerden Osmanlı Hanedanlığı ve Devleti, bir Türk İmparatorluğu olmadığı gibi, Türk kimliğine de hiç önem vermeyen bir anlayışı sergiliyordu.

Osmanlı Devletinde ekonomi, kendi iç dinamikleriyle beslenen ve bütünleşen ekonomi yerine, çok büyük ölçüde savaş ekonomisine dayanıyordu. Esnafın sık sık, “uzun süredir savaş olmadığından yeniçerilerin parasız olduğu” yakınmaları, bunun en açık örneğidir. Savaşlarda yenilgilerin başlamasıyla, ekonomide de duraklama ve gerileme dönemi bu nedenle başlamıştır.

Tek kişi hükümranlılığı artık geriye dönüşü olmayan tarihtir

Çağındaki krallar gibi Padişah da “Yeri göğü yaratan Yüce Allah’ın yeryüzündeki gölgesi” olarak tanıtılıyor, böylece Allah`dan sonraki tek otorite olarak benimsetiliyordu. Ölüm de dahil tüm yetkiler ve kararlar padişahındı. Tek kişiye dayalı hükümranlılığın, padişahlığa aday en yetenekli şehzadenin Mustafa örneğinde olduğu gibi ve en değerli devlet adamının Pargalı İbrahim Paşa örneğinde olduğu gibi, nasıl hunharca katledildiğini gördük. Zaman zaman fikri sorulan yalaka Şeyhülislamın, padişahın beklentileri doğrultusunda nasıl fetva verdiklerini, hatta padişahın hastalığı hakkında doğru teşhis koyan doktoruna bile “kelleni alırım” tehditlerinin nasıl yapıldığını örnekleriyle gördük.

Padişahlığı korumak isteyenlerin Mustafa Kemal’e, “Padişah sen ol” teklifini şiddetle reddederek, millet iradesine dayalı, Meclis tarafından seçilen ve denetlenen bir yönetimi, Cumhuriyet Yönetimini Mustafa Kemal’in istemesi ve yaşama geçirmesinin, nedenli büyük ve çağ atlatan bir devrim olduğunu, “Muhteşem Yüzyılı” görenlerin çok daha iyi anlamaları gerekir.

“Yeni Osmanlıcıların” bu ders verici film dizisinin “gerçekleri yansıtmadığı” iddiaları biliniyor. Sanat da tabii ki abartılı vurgular yapılır ve bu dizide de olmuştur. Ancak bu yazıda filmde özetlediğim temel öğeler, Osmanlı Devlet yapısının ve padişahlık sisteminin asla inkar edilemeyecek en belirgin özellikleridir.

Başbakan Erdoğan örneğinde olduğu gibi, günümüzde de tek kişi otoritesine, hatta diktasına hevesli kişilerin olduğu ve bu yönetim biçimine onay verebileceklerin bulunabileceği hatta günümüzde de bulunduğu ne yazık ki bir gerçektir. Ancak ne toplumsal gelişmeler ve ne de birçok ülkede yüzyılların deneyimiyle geçersizliği kanıtlanmış sistemler geriye getirilebilir. Osmanlı Devleti ve sistemi artık yüz yıla yaklaşan geride bıraktığımız tarihimizdir, geleceğimiz asla!